

Врсте држава према географским елементима

Држава- основни облик образовања друштва; политичка творевина народа чији представници ефективно контролишу одређени простор. Да би се то остварило, свака држава мора да има одређени систем власти.

Човек не може да живи сам- као јединка тешко може опстати. Везује се за заједницу (породица, братство, племе, народ..). Сваки народ се труди да образује своју државу.

Политичка географија- наука која се бави проучавањем политичко географских елемената држава.

Елементи државе су:

1. Географски положај
2. Облик владавине
3. Државно уређење
4. Територија
5. Границе
6. Главни град

ГЕОГРАФСКИ ПОЛОЖАЈ је историјски променљив однос државе према природним и друштвеним факторима окружења, који су важни за њен настанак, развој и функционисање. Он се огледа кроз:

а) математичко-географски положај- положај државе у односу на гринич и екватор тј. ГШ и ГД.

б) физичко-географски положај- показује положај државе у односу на:

1. рељеф- низијске- Холандија, Данска
планинске- Аустрија, Норвешка, Јапан
високопланинске- Непал, Лихтенштајн

2. климу- субполарне- Исланд

умерено-океанске- Велика Британија

умерено-континенталне- Пољска, Мађарска, Србија

суптропске- Грчка

тропско-монсунске- Индија, Индонезија

тропско-пустинске- Саудијска Арабија

3. море- а) приморске и континенталне

б) острвске и полуострвске

в) економско-географски положај- да ли се земља налази у развијеном или неразвијеном делу света; положај те државе у односу на ресурсе које поседује; да ли кроз њу пролазе важне саобраћајнице..

г) политичко-географски положај- положај у односу на друге државе; односи са суседима..

ОБЛИК ВЛАДАВИНЕ- државе могу бити:

I- 1. Монархије- један човек је на власти, углавном је наследно преузимање.

а) кнежевине- Монако, Лихтенштајн

б) царевине- Јапан

в) краљевине- Велика Британија, Шпанија, Норвешка, Холандија, Данска

г) војводства- Луксембург

д) султанати- Брунеј, Оман

ђ) емирати- Бахреин, Катар, Кувајт, УАЕ

2. Републике- председника бира народ; „рес публика“ - јавна ствар

II- 1. Парламентарне- законодавна и извршна власт припада скупштини а председник републике или краљ је репрезентативна личност.

2. Непарламентарне- власт је у рукама појединца.

ДРЖАВНО УРЕЂЕЊЕ- зависи од облика власти, деловања политичких странака..

Просте- унитарне- централизовани органи власти. Углавном су то мање државе- Србија, Хрватска, Грчка..

Сложене- федеративне- веће државе, децентрализоване; постоји средњи и виши ниво власти, неционално хетерогене- СФРЈ, САД..

ТЕРИТОРИЈА - може се посматрати на 2 начина:

1. Величина територије- много велике(Русија, Канада, Кина), велике Украјина, Француска), средње(Немачка, Пољска, Мађарска) , мале (Србија, Хрватска, Словенија), много мале државе (Лесото, Свазиленд, Сан Марино) ..

2. Облик територије- компактне (Пољска, Мађарска), издужене (Чиле, Норвешка), заграђене (Лесото, Свазиленд, Монако..)

ГРАНИЦЕ - до њих се протеже суверенитет једне државе тј. власт; мењају се само изузетно, договором суседних држава, чешће насилним путем. Можемо их поделити на више начина:

Отворене и затворене - према промету робе и путника, зависи умногоме од односа суседних држава.

Етничке и неетничке

ГЛАВНИ ГРАД - седиште извршне и законодавне власти; у њему се налазе амбасаде, министарства, владе..

Постоји 2 типа главног града:

1. Европски тип- главни град је највећи историјски, културни, економски и политички центар, поред тога што је најмногољуднији.

2. Амерички тип- између 2 центра, нађе се трећи: Вашингтон (Њујорк- Филадельфија), Канбера (Сиднеј- Мелбурн), Отава (Монтреал- Торонто) Међународни односи су јако важни, суседи се боре за исте циљеве. Неопходно је радити на побољшању и јачању свих веза између две државе.